

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 24 липня 2019 р. № 687-р
Київ

Про схвалення Стратегії інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року

1. Схвалити Стратегію інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року, що додається.
2. Міністерству внутрішніх справ разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити та подати Кабінетові Міністрів України:
 - у тримісячний строк проект плану заходів на 2020-2022 роки з реалізації Стратегії, схваленої цим розпорядженням;
 - до 1 вересня 2022 р. проект плану заходів на 2023-2025 роки з реалізації зазначеної Стратегії.
3. Визнати такими, що втратили чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України згідно з переліком, що додається.

Прем'єр-міністр України

В.ГРОЙСМАН

Інд. 80

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 24 липня 2019 р. № 687-р

СТРАТЕГІЯ **інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року**

Загальна частина

Від ефективності управління державним кордоном залежать безпека держави, розвиток її економіки та людський потенціал. Розроблення ефективної системи управління державним кордоном сприятиме транскордонному співробітництву, збільшенню доходів державного та місцевих бюджетів, туризму та спрощенню інших форм законного руху осіб, послуг і товарів. Водночас державні кордони повинні бути закриті для всіх видів незаконної діяльності, що загрожують стабільності держави.

Інтегроване управління кордонами - це скоординована діяльність компетентних державних органів України та військових формувань, спрямована на створення та підтримання балансу між забезпеченням належного рівня прикордонної безпеки і збереженням відкритості державного кордону для законного транскордонного співробітництва, а також для осіб, які подорожують.

Суб'єктами інтегрованого управління кордонами є МВС, МЗС, Мінінфраструктури, Мінфін, Держприкордонслужба, ДМС, Держмитслужба, СБУ, Національна поліція, Національна гвардія, Держпродспоживслужба, Збройні Сили (Повітряні та Військово-Морські Сили), які взаємодіють на відомчому, міжвідомчому, державному та міжнародному рівнях для досягнення цілей державної політики у сфері інтегрованого управління кордонами.

До виконання окремих завдань в інтересах реалізації державної політики у сфері інтегрованого управління кордонами можуть залучатися інші державні органи.

Мета Стратегії

Стратегію розроблено на виконання національних зобов'язань з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода про асоціацію). Стратегія спрямована на реалізацію євроінтеграційного курсу розвитку України, що сприятиме збереженню стабільності у державному та міжнародному вимірах, і синхронізована із Стратегією розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 23, ст. 808), Національною транспортною стратегією України на період до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 52, ст. 1848), Стратегією державної міграційної політики України на період до 2025 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482 (Офіційний вісник України, 2017 р., № 60, ст. 1837), Морською доктриною України на період до 2035 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2009 р. № 1307 (Офіційний вісник України, 2009 р., № 94, ст. 3216; 2019 р., № 2, ст. 53).

Стратегія визначає основні напрями системного формування державної політики розвитку та ефективного управління державним кордоном на період до 2025 року.

Метою Стратегії є забезпечення розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародної торгівлі, сприяння переміщенню осіб і товарів через державний кордон та належна його захищеність.

Стратегія спрямована на запровадження ефективних інструментів співпраці та координації на внутрішньовідомчому, міжвідомчому, міжнародному рівнях, а також з приватним сектором.

Проблеми управління кордонами не можуть бути розв'язані тільки шляхом проведення дій на кордоні. Стратегія передбачає скоординований розвиток та реалізацію функцій суб'єктів інтегрованого управління кордонами, що разом діють і на державному кордоні, і всередині держави, оптимально використовуючи національні ресурси. Проблемами управління кордонами є:

невідповідність інфраструктури пунктів пропуску та під'їзних шляхів зростаючим потребам щодо пропускових спроможностей;

періодичні ускладнення в роботі існуючих пунктів пропуску через кордон у зв'язку із сезонними та іншими змінами транскордонних транспортних потоків;

неналежний стан сервісних зон та відсутність комфортних умов для осіб, які подорожують; застарілість технічних засобів контролю;

низька мотивація та недостатній рівень підготовки персоналу суб'єктів інтегрованого управління кордонами, його неготовність протидіяти корупційним викликам;

незавершений процес демаркації українсько-молдовської, українсько-білоруської та українсько-російської ділянок державного кордону;

недостатня кількість прикордонних загонів, на які покладається охорона певних ділянок державного кордону на українсько-російській та українсько-білоруській ділянках державного кордону;

наявність спроб перетинання адміністративної межі з тимчасово окупованою територією Автономної Республіки Крим і лінії зіткнення особами, причетними до терористичних, екстремістських і радикальних угруповань та незаконного переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та наркотичних засобів;

недостатній рівень інженерно-технічного облаштування та матеріально-технічного забезпечення охорони кордону;

низька укомплектованість підрозділів охорони кордону особовим складом;

причетність до протиправної діяльності жителів прикордонних районів України;

нездатність систем висвітлення морської обстановки у Чорному та Азовському морях забезпечувати заінтересовані суб'єкти інтегрованого управління кордонами повною оперативною інформацією про ситуацію на морі, зокрема під час проведення пошуково-рятувальних операцій;

перевищення встановлених строків експлуатації частини кораблів, катерів та плавзасобів Військово-Морських Сил, Держприкордонслужби, моральна та фізична їх застарілість;

потреба у подальшому розвитку та вдосконаленні підходів до управління ризиками;

потреба у напрацюванні дієвих механізмів взаємодії та інформаційного обміну, в тому числі автоматизованого, про можливі порушення законодавства або виявлення підозрілих осіб, операцій з урахуванням компетенції (підслідності) кожного суб'єкта інтегрованого управління кордонами;

підвищення рівня потенційних загроз прикордонній безпеці, зокрема терористичного характеру;

неоптимальні структура, повноваження та порядок взаємодії оперативних підрозділів та органів досудового розслідування;

недостатня швидкість обробки та передачі інформації, що не дає змоги вчасно реагувати на зміни в оперативній обстановці;

неефективна система заохочення до добровільного повернення незаконних мігрантів;

процедура повернення не повною мірою передбачає можливість чіткого розуміння потенційними мігрантами того, що єдиним способом скористатися перевагами імміграції є дотримання норм міграційного законодавства;

відсутність процедури обов'язкового подання дипломатичними і консульськими представництвами іноземних держав інформації про ситуацію, що склалася в таких державах, для прийняття правильного рішення за заявами про надання захисту в Україні;

неналежні інфраструктура та умови для проживання осіб, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту;

необхідність продовження технічного переоснащення, нарощення процедур автоматизації процесів у сфері інтегрованого управління кордонами, запровадження європейських стандартів, забезпечення розвитку інформаційного обміну між усіма суб'єктами інтегрованого управління кордонами;

забезпечення пріоритетності прав і свобод людини як визначального чинника під час діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами.

Модель інтегрованого управління кордонами включає чотирирівневу систему контролю за в'їздом та перебуванням в Україні іноземців та осіб без громадянства: у державах походження незаконних мігрантів, у державах, що межують з Україною, у пунктах пропуску через державний кордон і поза ними та на території держави.

За результатами всебічної оцінки поточного стану і практики інтегрованого управління кордонами в Україні, Стратегія адаптована до політичної, економічної та соціальної ситуації в державі та враховує можливість появи нових загроз.

Державний кордон

Державний кордон є одним із найпротяжніших у Європі - 6992,982 кілометра. Україна межує із сімома державами: чотирма державами-членами ЄС (Республіка Польща, Словацька Республіка, Угорщина, Румунія), з Республікою Молдова, Республікою Білорусь та Російською Федерацією, а також має морську ділянку державного кордону.

Державний кордон України з державами - членами ЄС делімітовано та демарковано. Тривають демаркаційні роботи на українсько-білоруській ділянці державного кордону. Триває заключний етап демаркації українсько-молдовської ділянки державного кордону. Процес демаркації українсько-російської ділянки державного кордону призупинено, морську ділянку державного кордону з Російською Федерацією, включаючи межі виключної (морської) економічної зони, не визначено. Україна докладатиме усіх зусиль для завершення договірно-правового оформлення державного кордону.

Загальна протяжність сухопутної ділянки державного кордону України становить 5637,982 кілометра, з них: з Республікою Білорусь - 1084,2 кілометра, з Республікою Польща - 542,39 кілометра, із Словацькою Республікою - 97,852 кілометра, з Угорщиною - 136,7 кілометра, з Румунією - 613,8 кілометра, з Республікою Молдова - 1222 кілометри та з Російською Федерацією - 1974,04 кілометра. Сухопутна ділянка державного кордону протяжністю 409,3 кілометра залишається тимчасово неконтрольованою внаслідок агресії Російської Федерації.

Загальна протяжність морської ділянки державного кордону становить 731 морську милю, з яких 570 миль по Чорному морю, 135 миль - по Азовському, 26 миль - по Керченській протоці. Протяжність державного кордону по р. Дунай - 98 миль. Площа виключної (морської) економічної зони становить майже 21,2 тис. квадратних миль. Морський пошуково-рятувальний район України займає площу понад 137 тис. квадратних кілометрів з інтенсивним судноплаством. Після окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя Російською Федерацією тимчасово неконтрольованими залишаються 527 миль морської ділянки державного кордону, 18,6 тис. квадратних кілометрів виключної (морської) економічної зони та 35 кілометрів континентального узбережжя Азовського моря.

Україна має розвинуту мережу пунктів перетинання державного кордону. Пропуск осіб та транспортних засобів через державного кордон здійснюється у 229 пунктах пропуску (у тому числі пунктах контролю), з яких: 166 - міжнародні, 28 - міждержавні та 35 - місцеві. За видами сполучення - це 100 автомобільних, 57 залізничних, 29 морських, 28 повітряних, 10 річкових, 2 поромні та 3 пішохідні пункти пропуску (у тому числі пункти контролю).

Виклики і загрози

Ситуація на державному кордоні є контрольованою, за винятком тимчасово невідконтрольованих в Україні ділянок державного кордону. На українсько-російській ділянці державного кордону зберігається високий рівень воєнної загрози.

Рівень загрози транскордонної злочинності оцінюється як помірний, проте має сталу тенденцію до зростання. Географічне розташування України робить її привабливою для транзитного переміщення незаконних мігрантів та наркотиків. На кордоні регулярно здійснюються спроби його перетинання мігрантами, а також незаконного переміщення товарів.

Заходи, здійснені в рамках виконання Плану дій щодо лібералізації візового режиму між Україною та ЄС, дали змогу посилити контроль в'їзду та виїзду на державному кордоні.

В останні роки спостерігається підвищення рівня міграції в Україну з політично нестабільних держав. Через територію України проходить один з п'яти основних маршрутів нелегальної міграції - Центральноевропейський, який пролягає через Російську Федерацію, Україну, Польщу, Словаччину до держав Західної Європи. Водночас транзитні міграційні потоки через Україну не мають істотного впливу на міграційну ситуацію в ЄС.

Основними загрозами у сфері прикордонної безпеки є:

агресія Російської Федерації та окупація нею частини території держави;

незаконна зміна державного кордону;

збереження присутності військового контингенту Російської Федерації на території Придністровського регіону Республіки Молдова;

активізація діяльності терористичних організацій у світі;

незавершеність договірно-правового оформлення кордону в Азовському, Чорному морях та Керченській протоці, а також визначення меж виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу між Україною і Російською Федерацією в Чорному морі;

транскордонна злочинність, пов'язана з нелегальною міграцією, торгівлею людьми, контрабандою зброї, боєприпасів, вибухових речовин і наркотиків;

незаконне переміщення через кордон товарів та цінностей, ухилення від сплати установлених платежів.

За останні п'ять років перелік зазначених загроз доповнився гібридними загрозами, які впливають на політичну та економічну обстановку в державі, безпеку і громадський порядок, а також на зростання рівня тероризму та кіберзлочинів.

Зазначені загрози є транскордонними та існують на фоні складної внутрішньої ситуації: повільного розвитку прикордонної інфраструктури, високого рівня корупції, браку мотивованого та навченого персоналу, наявності проблем щодо координації та комунікації суб'єктів інтегрованого управління кордонами, обмеженого фінансування без можливості формування бюджету розвитку.

Міжнародне співробітництво

Для забезпечення майбутньої оперативної та технічної взаємодії між системами інтегрованого управління кордонами України та держав - членів ЄС важливо запроваджувати найкращі європейські практики та стандарти. Значну підтримку Україні у цьому надають Представництво ЄС в Україні, Консультативна місія ЄС, Місія ЄС з прикордонної допомоги Молдові та Україні, які здійснюють моніторингову функцію, надають консультативну, дорадчу та технічну підтримку, спрямовану на розвиток інтегрованого управління кордонами, удосконалення взаємодії між суб'єктами інтегрованого управління кордонами в Україні та активізацію їх співпраці з іноземними партнерами.

Співпраця з ЄС в цілому забезпечує контрольованість спільних кордонів та розвиток торговельних зв'язків.

На характер транскордонного співробітництва із суміжними державами, які не є членами ЄС, - Республікою Білорусь, Республікою Молдова та Російською Федерацією впливають специфічні для кожної з них політичні, адміністративні, правові та економічні чинники.

Розвиток співробітництва з іншими державами та міжнародними організаціями насамперед спрямований на запобігання міграційному тиску та вирішення проблематики незаконної міграції та торгівлі людьми, а також забезпечення ефективної протидії терористичним загрозам і транскордонній злочинності. В рамках співпраці з ОБСЄ суб'єкти інтегрованого управління кордонами беруть активну участь в реалізації спільних проектів щодо підвищення спроможностей у протидії тероризму, виявленню зброї, боєприпасів, небезпечних хімічних речовин та розвитку аналізу ризиків.

Основні принципи розроблення Стратегії

Для імплементації європейських стандартів прикордонної безпеки ця Стратегія враховує 11 національно адаптованих складових інтегрованого управління кордонами, передбачених регламентом (ЄС) 2016/1624 Європейського Парламенту і Ради Європейського Союзу від 14 вересня 2016 р. про Європейську прикордонну та берегову охорону (далі - FRONTEX) та про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2016/399 Європейського парламенту та Ради та про скасування Регламенту (ЄС) № 863/2007 Європейського Парламенту та Ради, Регламенту Ради (ЄС) № 2007/2004 та Рішення Ради 2005/267/ЄС, рішенням Керівної Ради FRONTEX про схвалення Технічної та оперативної Стратегії інтегрованого управління кордоном ЄС від 27 березня 2019 р. № 2/2019 рекомендації Компендіуму з координованого управління кордонами Всесвітньої митної організації, а також три "горизонтальні" (загальні) компоненти (права людини, підготовка персоналу, розвиток технологій та дослідження).

Права і свободи людини та громадянина гарантуються Конституцією України, а також захищаються судом. Кожний громадянин має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Крім того, Конституцією України гарантована можливість надання іноземцям та особам без громадянства притулку в порядку, встановленому законом.

Після використання всіх національних засобів правового захисту громадяни мають право звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ або міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна. Кожен громадянин має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних зазіхань.

Неправомірне обмеження прав і свобод людини неприпустиме і тягне за собою відповідальність згідно із законом. Посадові особи суб'єктів інтегрованого управління кордонами зобов'язані поважати гідність людини, виявляти до неї гуманне ставлення.

У розрізі розвитку персоналу система професійної підготовки в цілому відповідає потребам суб'єктів інтегрованого управління кордонами щодо забезпечення кваліфікованими спеціалістами. Разом з тим динамічні зміни операційного середовища, необхідність використання сучасних технічних засобів та запровадження європейських стандартів потребують постійного удосконалення та приведення рівня підготовки персоналу у відповідність з вимогами сучасності. Основні напрями управління персоналом повинні базуватися на результатах оцінки та планування потреб у кількості кадрів та відповідної кваліфікації з урахуванням нового операційного середовища та сучасних технологій.

Для забезпечення внутрішньої і зовнішньої безпеки держави, сприяння транскордонному співробітництву з урахуванням існуючих загроз необхідно забезпечити розвиток і запровадження сучасних технологій. Система інтегрованого управління кордонами повинна працювати в умовах, які постійно і швидко змінюються. Сучасний стан інформатизації системи інтегрованого управління кордонами зумовлює потребу в її подальшому розвитку та вдосконаленні шляхом продовження технічного переоснащення, нарощення процедур автоматизації всіх процесів, впровадження європейських стандартів, удосконалення інформаційного обміну між усіма суб'єктами інтегрованого управління кордонами.

Стратегічні цілі та завдання з реалізації державної політики у сфері інтегрованого управління кордонами

Контроль у пунктах пропуску

Протягом останніх трьох років рівень пропуску осіб зріс на 16 відсотків транспортних засобів - на 6 відсотків та у 2018 році становив понад 100 млн. осіб і 20 млн. транспортних засобів. За прогнозами така тенденція зберігатиметься і надалі.

Стратегічна ціль 1. Оптимізація контрольних процедур на кордоні із забезпеченням належного рівня безпеки.

Завдання 1. Запровадження кращих європейських та світових практик під час проведення контрольних процедур, а саме:

запровадження сучасних технологій та механізмів обміну даними;

застосування спільного контролю та принципу “єдиної зупинки” для скорочення часу перетину кордону.

Завдання 2. Підвищення рівня контрольних процедур під час перетинання державного кордону, а саме:

проведення переоснащення технічними засобами контролю, що використовуються у пунктах пропуску через державний кордон;

запровадження попередніх перевірок підстав для в'їзду за допомогою електронних повідомлень;

запровадження практики автоматизації процесів ідентифікації особи та попереднього інформування про вантажі.

Завдання 3. Запровадження сучасних ІТ-рішень під час проведення контрольних процедур, а саме:

забезпечення роботи програмно-аналітичних модулів обробки інформації;

запровадження системи попередньої інформації про пасажирів (APIS та PNR);

встановлення сучасних систем автоматичного біометричного контролю;

адаптація національних систем контролю до європейських, зокрема шенгенських;

Завдання 4. Сприяння транскордонному співробітництву, а саме:

забезпечення розвитку механізмів обміну інформацією про товари з митними службами суміжних держав;

розбудова інфраструктури пунктів пропуску;

реалізація ряду пілотних проектів з електронного бронювання черги в пунктах пропуску;

проведення заходів щодо приєднання до системи електронного декларування (NCTS);

запровадження статусу уповноваженого економічного оператора;

удосконалення механізму функціонування “єдиного вікна”.

Показником виконання цілі є запровадження порядку проведення контрольних процедур на основі кращих європейських практик, який дає змогу забезпечити безпеку перетинання кордонів, спростити прикордонні формальності, сприяє зростанню обсягів торгівлі та транскордонних зв'язків, забезпеченню впровадження принципів “розумного кордону” і запровадженню сучасних технологій.

Охорона кордону поза пунктами пропуску

Стратегічна ціль 2. Оперативне реагування на правопорушення на державному кордоні поза пунктами пропуску.

Завдання 1. Модернізація системи охорони кордону поза пунктами пропуску через державний кордон, а саме:

оптимізація організаційної структури підрозділів;

проведення перерозподілу ресурсів з метою їх раціонального використання;

забезпечення розвитку підрозділів швидкого реагування Держприкордонслужби, мобільних груп Держмитслужби та центрів збору і обробки інформації;

удосконалення системи технічного спостереження з використанням передових технологій дистанційного контролю, у тому числі безпілотних літальних апаратів, високотехнологічних засобів моніторингу.

Завдання 2. Створення механізму ефективної взаємодії в інтересах охорони кордону поза пунктами пропуску, а саме:

розроблення та своєчасне уточнення планів взаємодії;

забезпечення оперативного обміну інформацією;

надання відповідного доступу до відомчих баз даних;

вдосконалення механізму спільного патрулювання та проведення спільних операцій.

Завдання 3. Протидія використанню безпілотних літальних апаратів з протиправною метою, а саме:

удосконалення суб'єктами інтегрованого управління кордонами за їх компетенцією нормативно-правової бази з метою впорядкування використання повітряного простору безпілотними літальними апаратами;

оснащення підрозділів охорони кордону технічними засобами для виявлення та протидії безпілотним літальним апаратам.

Завдання 4. Створення уздовж державного кордону суцільної зони ультракороткохвильового радіопокриття, а саме:

розгортання мережі ультракороткохвильових радіоретрансляторів;

оновлення парку радіозасобів;

забезпечення розвитку системи зв'язку взаємодії суб'єктів інтегрованого управління кордонами в інтересах забезпечення завдань протидії правопорушенням у межах контрольованих прикордонних районів.

Показником виконання цілі є створення системи оперативного реагування прикордонних підрозділів та інших суб'єктів інтегрованого управління кордонами на зміни в обстановці, яка забезпечує запобігання, виявлення та припинення правопорушень у контрольованих прикордонних районах.

Охорона морських кордонів, пошук, рятування та інша діяльність на морі

Результати аналізу обстановки в районах відповідальності загонів Морської охорони Держприкордонслужби свідчать про подальше її ускладнення через агресивні та протизаконні дії Російської Федерації в Азовському та Чорному морях. Високою є загроза транспортування на материкову частину України зброї та засобів учинення терористичних актів. Протиправне будівництво та відкриття Російською Федерацією мосту через Керченську протоку, дискримінаційні перевірки суден порушують свободу судноплавства в Азовському морі та Керченській протоці.

Крім того, морські сполучення можуть використовуватись для незаконного переміщення значних партій товарів та контрабандної діяльності. Також потребують значної уваги питання щодо незаконного промислу і небезпек екологічного характеру, пов'язаних з діяльністю на морі, та щодо безпеки мореплавства.

Забезпечення безпеки мореплавства та охорони людського життя на морі відповідно до міжнародних договорів України потребують постійної готовності до реагування та проведення пошуково-рятувальних операцій.

Стратегічна ціль 3. Контроль за морською обстановкою, що забезпечує оперативне реагування на її зміни.

Завдання 1. Забезпечення розвитку спроможності системи висвітлення морської обстановки, а саме:

збільшення зони покриття засобів спостереження;

удосконалення системи збору, узагальнення, аналізу та обміну даними про обстановку;

проведення заходів щодо забезпечення надійного функціонування комунікацій між взаємодіючими органами.

Завдання 2. Скорочення часу реагування, а саме:

оновлення та збільшення корабельно-катерного складу, авіації та інших технічних засобів з метою підвищення рівня оперативності реагування на ситуації на морі;

запровадження раціональних нових підходів до планування застосування сил та засобів для збільшення тривалості часу їх перебування у морі (або на чергуванні);

забезпечення ефективної логістики, взаємодії та постійної пошуково-рятувальної готовності на морі.

Завдання 3. Проведення ефективних спільних міжвідомчих і міжнародних заходів та операцій, а саме:

внесення змін щодо нормативного врегулювання порядку проведення спільних заходів для підвищення їх ефективності;

забезпечення операційної та функціональної сумісності різнорідних сил та засобів;

проведення спільних заходів з підготовки персоналу, тренінгів та навчань;

поширення співпраці з FRONTEx під час проведення операцій та обміну інформацією;

використання можливостей міжнародного співробітництва в Чорноморському регіоні;

удосконалити взаємодію під час пошуково-рятувальних операцій на морі.

Показником виконання цілі є забезпечення контролю над зоною національних інтересів і готовності до контролю тимчасово окупованих територій в акваторії Чорного та Азовського морів (за внутрішніми морськими водами, територіальним морем, прилеглою зоною та виключною (морською) економічною зоною), безпеки мореплавства, охорони людського життя на морі і рятування людей, майна та суден.

Аналіз ризиків

Аналіз ризиків полягає у забезпеченні інформаційно-аналітичної підтримки прийняття управлінських рішень щодо визначення наявних (потенційно можливих) ризиків та превентивного реагування на прояви транскордонної протиправної діяльності на державному кордоні, зокрема шляхом профілювання ризиків в умовах обмежених ресурсів і можливостей.

При цьому для концентрації уваги контрольних служб на найбільш ймовірних випадках порушень законодавства важливим є застосування ризикоорієнтованих підходів у роботі усіма суб'єктами інтегрованого управління кордонами.

Стратегічна ціль 4. Здійснення вибіркового контролю на основі аналізу та оцінки ризиків, що забезпечує мінімізацію загроз на кордоні.

Завдання 1. Підвищення потенціалу контрольних служб з аналізу ризиків, а саме:

удосконалення нормативної бази та приведення аналізу ризиків до європейської моделі CIRAM 2.0;

забезпечення розвитку спроможностей підрозділів, які займаються питаннями аналізу та оцінки ризиків, зокрема ІТ-систем суб'єктів інтегрованого управління кордонами для вдосконалення обміну інформацією між ними;

запровадження ІТ-рішень для забезпечення автоматизації процесу аналізу і профілювання ризиків.

Завдання 2. Забезпечення розвитку системи взаємодії суб'єктів інтегрованого управління кордонами з питань аналізу ризиків, а саме:

проведення заходів із забезпечення діяльності міжвідомчих аналітичних центрів та удосконалення механізму обміну інформацією та її використання з метою припинення протиправної діяльності;

проведення спільних аналітичних досліджень з аналізу ризиків у сфері прикордонної безпеки;

опрацювання міжвідомчих алгоритмів (стандартних операційних процедур) взаємодії контрольних служб;

забезпечення розвитку зворотного зв'язку між слідчими органами та підрозділами з аналізу ризиків;

удосконалення співпраці під час проведення аналізу ризиків з FRONTEX.

Показником виконання цілі є удосконалення системи аналізу та оцінки ризиків, що забезпечує безперешкодне або максимально спрощене і швидке проходження формальностей для осіб, товарів і транспортних засобів, які законно переміщуються через державний кордон, та ефективне припинення правопорушень.

Координація діяльності у сфері інтегрованого управління кордонами та міжвідомча взаємодія

Координація діяльності та співробітництва компетентних державних органів у сфері інтегрованого управління кордонами полягає у послідовному запровадженні законодавчих та політичних ініціатив в інтересах державної політики у сфері інтегрованого управління кордонами.

Для об'єднання і систематизації зусиль, досягнення загальної мети діяльність суб'єктів інтегрованого управління кордонами потребує постійної координації.

Стратегічна ціль 5. Запровадження механізму координації діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами, що забезпечує їх ефективну співпрацю.

Завдання 1. Удосконалення механізму координації діяльності та забезпечення високого рівня співпраці суб'єктів інтегрованого управління кордонами, а саме:

запровадження механізму щорічного планування та координації інтегрованого управління кордонами;

узагальнення найкращих світових практик з координації інтегрованого управління кордонами;

удосконалення координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань додержання режимів на державному кордоні;

забезпечення спільного використання спроможностей, розвиток електронної інформаційної взаємодії.

Завдання 2. Вдосконалення міжвідомчого ІТ-обміну інформацією, а саме:

проведення нормативного врегулювання питань інформаційного обміну, порядку отримання та обробки персональних даних та їх захисту;

модернізація інтегрованої міжвідомчої інформаційно-телекомунікаційної системи "Аркан" та відомчих ІТ-систем;

забезпечення інтероперабельності систем та опрацювання регламентів взаємодії з метою надання доступу до ресурсів в межах повноважень суб'єктів інтегрованого управління кордонами.

розроблення інтегрованої системи автоматизованого управління кордонами та міграційними процесами та інтегрованої системи біометричної інформації про особу, її ідентифікації та верифікації як функціональних підсистем єдиної інформаційної системи МВС;

опрацювання регламентів взаємодії між інформаційними ресурсами суб'єктів інтегрованого управління кордонами.

Завдання 3. Забезпечення технічного, криптографічного та кібернетичного захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах, а саме:

запровадження сучасних програмно-апаратних комплексів захисту інформації;

опрацювання регламентів взаємодії між інформаційними ресурсами суб'єктів інтегрованого управління кордонами.

Завдання 4. Підвищення рівня обізнаності представників суб'єктів інтегрованого управління кордонами у сфері дотримання прав людини з урахуванням принципу гендерної рівності, а саме:

проведення спеціальних тренінгів та навчань;

запровадження досвіду міжнародних організацій з питань дотримання прав людини та гендерної рівності.

Завдання 5. Адаптація підходів до підготовки персоналу до операційного середовища, яке швидко змінюється з урахуванням кращих європейських практик, а саме:

застосування сучасних технологій в процесі підготовки персоналу;

оновлення базових навчальних програм, з урахуванням європейських та міжнародних стандартів, уніфікованої навчальної програми FRONTEX, рекомендацій ЄС (TAXUD) та Всесвітньої митної організації;

здійснення перегляду строків та програм підготовки для оптимізації витрат;

забезпечення розвитку системи проведення тренінгів для тренерів, а також спільного планування та проведення тренінгів суб'єктами інтегрованого управління кордонами.

Завдання 6. Підвищення ефективності управління персоналом, а саме:

запровадження оцінки та планування майбутніх кадрових потреб;

розроблення електронних систем управління персоналом;

реалізація відомчих антикорупційних програм;

забезпечення належного рівня укомплектованості підрозділів та мотивацію персоналу.

Показником виконання цілі є визначені шляхи, сформовані загальні механізми і способи координації діяльності та взаємодії між суб'єктами інтегрованого управління кордонами, які забезпечують ефективне виконання ними завдань в інтересах прикордонного менеджменту та досягнення визначених цілей за умови мінімальних витрат ресурсів, вирішення проблемних питань у сфері інтегрованого управління кордонами.

Розвиток міжнародного співробітництва

Національний пріоритет України - приєднання до єдиного європейського та світового безпекового простору. Становлення та розвиток співпраці із суміжними державами є одним з перспективних шляхів розв'язання проблем, які притаманні суміжним територіям, а також ефективним способом розвитку прикордонних територій та впровадження кращого європейського досвіду в законодавчій, безпековій, управлінській, фінансовій, економічній, соціальній та культурній сферах.

Стратегічна ціль 6. Запровадження ефективного механізму міжнародного співробітництва для розвитку інтегрованого управління кордонами в Україні.

Завдання 1. Проведення спільних заходів із забезпечення прикордонної безпеки, а саме:

завершення демаркації державного кордону;

розширення мережі та вдосконалення роботи спільних контактних пунктів;

удосконалення спільного патрулювання із суміжними державами;

нормативне врегулювання повноважень іноземних експертів;

розширення географії проведення спільних операцій з FRONTEX;

удосконалення діяльності в рамках Форуму чорноморського прикордонного співробітництва.

Завдання 2. Забезпечення сприяння міжнародній торгівлі, а саме:

забезпечення скоординованого із суміжними державами розвитку інфраструктури пунктів пропуску на кордоні з ЄС;

запровадження спільного контролю в пунктах пропуску на українсько-молдовській ділянці державного кордону;

розширення митного співробітництва, у тому числі в рамках Всесвітньої митної організації;

поглиблення співпраці із Світовою організацією торгівлі;

забезпечення наближення національного прикордонного та митного законодавства до стандартів ЄС.

Показником виконання цілі є налагоджена ефективна співпраця з прикордонними, правоохоронними, міграційними та митними органами іноземних держав, міжнародними організаціями та інституціями ЄС та НАТО для забезпечення дієвих міжнародних гарантій безпеки України та ефективного управління кордоном.

Протидія транскордонній злочинності

Заходи з протидії транскордонній злочинності, які проводяться суб'єктами інтегрованого управління кордонами, спрямовані на запобігання широкому спектру загроз прикордонній безпеці держави: тероризму, незаконній міграції, торгівлі людьми, контрабанді всіх видів, ухилення від сплати податків та встановлених платежів, організованій злочинності тощо. Рівень взаємодії між суб'єктами інтегрованого управління кордонами забезпечує ефективне виконання завдань з протидії транскордонній злочинності.

Стратегічна ціль 7. Забезпечення ефективної протидії транскордонній злочинності правоохоронними органами.

Завдання 1. Забезпечення спільної діяльності правоохоронних органів щодо запобігання, виявлення та розкриття транскордонних злочинів, а саме:

проведення нормативного врегулювання відповідних процедур та механізму взаємного доступу до інформаційних систем;

проведення перевірки за базами даних;

організація обміну даними з іншими правоохоронними органами;

налагодження механізму діяльності спільних слідчих груп та координаційних центрів.

Завдання 2. Удосконалення нормативної бази, а саме:

запровадження використання продуктів кримінального аналізу в кримінальному провадженні;

вирішення питання запровадження кримінальної відповідальності за незаконне переміщення товарів через державний кордон;

визначення порядку контрольованого пропуску через державний кордон осіб з метою викриття каналів незаконної міграції.

Завдання 3. Підвищення спроможності правоохоронних органів, а саме:

продовження активізації міжнародного співробітництва з правоохоронними органами та організаціями Інтерпол, Європол, Євроюст;

удосконалення системи підготовки особового складу оперативних підрозділів;

комплексне впровадження сучасних систем кримінального аналізу.

Завдання 4. Створення системи виявлення (націлювання) терористичних викликів та загроз, а саме:

удосконалення нормативної бази з питань надання правоохоронним органам повноважень збирати, обробляти та зберігати персональні дані, в тому числі PNR;

забезпечення проведення перевірок за базами даних Держприкордонслужби та Інтерполу;

забезпечення роботи програмно-аналітичних модулів обробки інформації PNR (за зразком Automated Targeting System - GLOBAL);

створення центру націлювання в Держприкордонслужбі;

організація обміну даними з іншими правоохоронними структурами.

Показником виконання цілі є забезпечення реалізації принципу невідворотності покарання та забезпечення безпеки особи, суспільства та держави у результаті спільної діяльності правоохоронних органів із застосуванням повного комплексу правових механізмів.

Повернення незаконних мігрантів

Досягнення необхідного рівня стримування та протидії нелегальній міграції можливе за умови належного забезпечення, інформаційного супроводження та вдосконалення процедур повернення іноземців та осіб без громадянства, які порушили законодавство України з прикордонних питань, до країн походження або третіх країн, їх примусового видворення за межі України та передачі відповідно до міжнародних договорів України про реадмісію з дотриманням основоположних прав і свобод людини.

Стратегічна ціль 8. Виявлення незаконних мігрантів та повернення їх до держав походження.

Завдання 1. Удосконалення механізму повернення незаконних мігрантів, а саме:

налагодження співробітництва з дипломатичними представництвами іноземних держав щодо ідентифікації та документування нелегальних мігрантів;

запровадження інформаційного обміну між суб'єктами інтегрованого управління кордонами щодо ідентифікації незаконних мігрантів;

забезпечення переговорного процесу з державами міграційного ризику щодо укладення угод про реадмісію;

поширення практики застосування до незаконних мігрантів методів, альтернативних затриманню (взяття на поруки, внесення застави тощо).

Завдання 2. Забезпечення прав та свобод під час процедур надання захисту і тримання в Україні, а саме:

проведення роботи із забезпечення якісного перекладу в процесах надання захисту в Україні за рахунок цільового виділення ресурсів та співробітництва з бюро перекладів та міжнародними організаціями та надання необхідної правової допомоги;

створення належних умов системи тримання осіб, затриманих за порушення вимог законодавства з прикордонних питань;

налагодження механізму своєчасного залишення території України особами, яким рішенням ДМС відмовлено у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та які не врегулювали свій правовий статус відповідно до Закону України “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”;

удосконалити методіку виявлення явно необґрунтованих заяв.

Показником виконання цілі є налагоджений механізм міжвідомчого контролю міграційної ситуації, який забезпечує своєчасне виявлення незаконних мігрантів, їх ідентифікацію і повернення до держав походження (прибуття) та збільшення частки незаконних мігрантів, які добровільно залишили Україну до тих, що були примусово повернуті або видворені.

Оцінка виконання завдань інтегрованого управління кордонами

На сьогодні в Україні відсутня система, яка забезпечить моніторинг та оцінку відповідності стану виконання завдань інтегрованого управління кордонами. Створення такої системи дасть можливість постійної оцінки поточної ситуації, виявлення проблем та своєчасного їх вирішення.

Стратегічна ціль 9. Запровадження системи оцінки, яка визначає реальний стан виконання завдань інтегрованого управління кордонами.

Завдання 1. Запровадження механізмів оцінки виконання завдань інтегрованого управління кордонами, а саме розроблення методик оцінки виконання завдань інтегрованого управління кордонами з урахуванням європейських практик оцінювання.

Завдання 2. Створення системи оцінки виконання завдань інтегрованого управління кордонами, а саме:

забезпечення нормативного врегулювання проведення загального оцінювання стану інтегрованого управління кордонами;

проведення періодичної оцінки часових показників проходження контрольних процедур під час перетину кордону, зокрема з використанням методології Всесвітньої митної організації.

Показником виконання цілі є забезпечення можливості своєчасного виявлення прогалин в реалізації процесів інтегрованого управління кордонами та ефективного коригування діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами.

Механізм та моніторинг реалізації Стратегії

Для реалізації Стратегії розробляються плани заходів на три роки, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Планами заходів передбачаються конкретні завдання, заходи, індикатори досягнення цілей та визначається перелік відповідальних органів виконавчої влади, а також джерела та обсяги фінансування заходів.

Однією з умов успішної реалізації Стратегії є проведення моніторингу і оцінки стану її реалізації з урахуванням об'єктивних показників прогресу.

Організацію роботи з моніторингу і оцінки результатів реалізації Стратегії покладено на Адміністрацію Держприкордонслужби, яка разом з іншими суб'єктами інтегрованого управління кордонами готуватиме річні звіти з пропозиціями щодо здійснення заходів, необхідних для забезпечення належної реалізації цієї Стратегії та виконання плану заходів з її реалізації.

До проведення моніторингу з метою дотримання об'єктивності та неупередженості можуть залучатися інші експерти.

Результати виконання плану заходів з реалізації Стратегії на період до 2022 року можуть бути підставою для перегляду цієї Стратегії.

Очікувані результати

Реалізація Стратегії сприятиме:

запровадженню європейських стандартів інтегрованого управління кордонами;

удосконаленню міжнародного, прикордонного та міжвідомчого співробітництва та механізмів співпраці між суб'єктами інтегрованого управління кордонами;

координації зусиль уповноважених державних органів для комплексного та гнучкого реагування на сучасні загрози у сфері безпеки державного кордону, забезпечення його відкритості для провадження транскордонної діяльності.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюється у межах коштів державного бюджету, виділених суб'єктам інтегрованого управління кордонами, задіяним у реалізації Стратегії, коштів міжнародної технічної допомоги та інших джерел, передбачених законом.

Обсяг фінансування Стратегії визначається з урахуванням конкретних завдань та у межах коштів, передбачених законом про Державний бюджет України на відповідний рік.

Потреба в коштах на реалізацію Стратегії та обсяги матеріально-технічних, трудових ресурсів уточнюються щороку з урахуванням можливостей державного бюджету на відповідний рік та фактичного виконання завдань за підсумками попередніх періодів.

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 24 липня 2019 р. № 687-р

ПЕРЕЛІК
розпоряджень Кабінету Міністрів України, що втратили
чинність

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 1149 “Про схвалення Концепції інтегрованого управління кордонами” (Офіційний вісник України, 2015 р., № 90, ст. 3047).
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 1179 “Про схвалення Концепції Державної цільової правоохоронної програми “Облаштування та реконструкція державного кордону” на період до 2020 року” (Офіційний вісник України, 2015 р., № 92, ст. 3142).
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2016 р. № 626 “Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції інтегрованого управління кордонами”.

Публікації документа

- Урядовий кур'єр від 06.09.2019 – № 170
- Офіційний вісник України від 13.09.2019 – 2019 р., № 70, стор. 184, стаття 2472, код акта 95936/2019

